

ĐẠI HỌC QUỐC GIA TP.HỒ CHÍ MINH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC TỰ NHIÊN
KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN

TRẦN TẤN BẢO – 17C 11002
TRẦN THÚY HIỀN – 17C 11026
NGUYỄN HÀ DUY PHƯƠNG – 17C 11 032

ĐỒ ÁN MÔN HỌC
XỬ LÝ NGÔN NGỮ NÓI

BÀI TẬP 2: NHẬN DẠNG TIẾNG NÓI LIÊN TỤC

GIÁO VIÊN

PGS. TS. Vũ Hải Quân

TP.HCM - 6/2018

MỤC LỤC

1	Mô tả bài toán	2
2	Phương pháp làm.....	2
2.1	Tổng quát cách làm.....	2
2.2	Các bước huấn luyện (mở cmd trở đến thư mục htk, lưu ý các file trong project này đều phải lưu dưới dạng ANSI):.....	4
2.3	Các bước test:	5
3	Kịch bản thử nghiệm	8
4	Kết quả, vẽ biểu đồ	9
4.1	Kết quả thực nghiệm.....	9
4.2	Đánh giá kết quả	9
5	Đánh giá cá nhân	10
6	Tài liệu tham khảo	10

1 Mô tả bài toán

- Mục tiêu của bài tập là nhận dạng các câu nói liên tục, có thể là chữ số hay nội dung bất kì.
- Kiểm tra sự thay đổi chất lượng nhận dạng thông qua xây dựng Language Model bigram và trigram.

2 Phương pháp làm

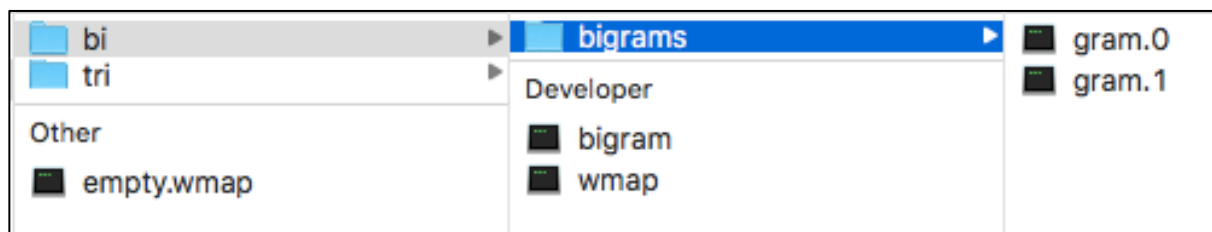
2.1 Tổng quát cách làm

Sử dụng tiếp tục kết quả bài 2 (nhận dạng rời rạc)s

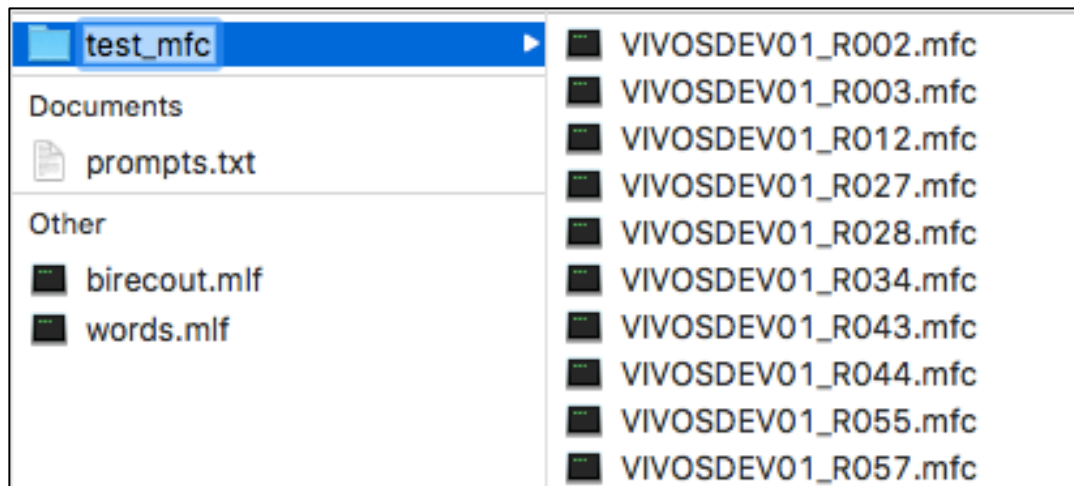
- Sử dụng HTK Toolkit của Đại học Cambridge và mô hình HMM.
- Tạo thư mục bài tập **htk** (Báo cáo giả định là thư mục chạy ngay trên ổ đĩa C)
- Cài đặt thêm môi trường **perl** và **python** cho một số bước phát sinh tập tên file...

Tổ chức dữ liệu:

- Tập dữ liệu huấn luyện gồm:
  - o *Train*: gồm tất cả file âm thanh **.wav** có trong thư mục *vivos/train*.
  - o *Test*: gồm tất cả file âm thanh **.wav** trong thư mục *vivos/test*.
- Thêm thư mục:
  - o *gram*: gồm 2 thư mục con **bi** và **tri** chứa *bigram* và *trigram* tương ứng. Trong mỗi thư mục có thư mục *bigrams* chứa các file *gram.**. Cấu trúc file như hình:

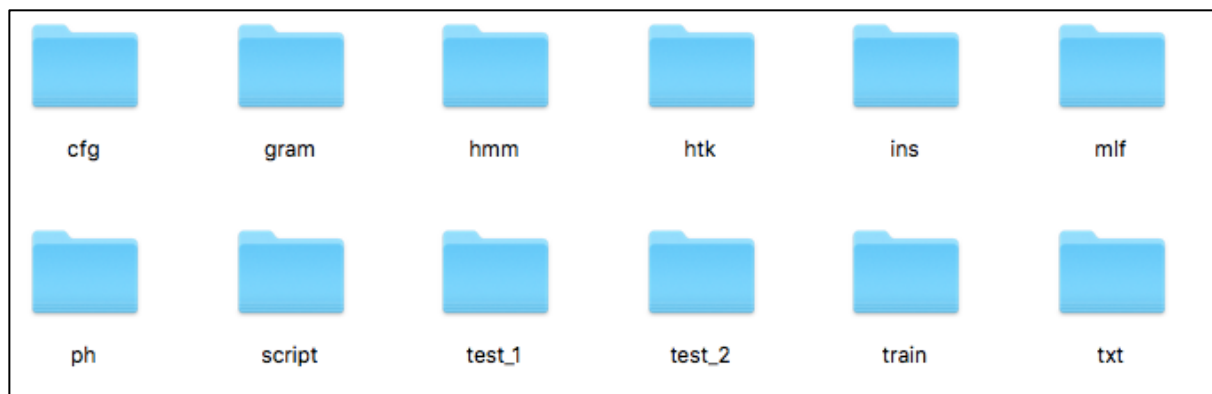

- o *test*: chứa các tập tin *prompts.txt* – dữ liệu chuỗi chữ thường, *words.mlf*, tập tin kết quả *birecout.mlf*, thư mục *test_mfc* - danh sách file mfc phát sinh.

Cấu trúc thư mục **htk** có các mục sau:

- **cfg**: chứa các file config.
- **gram**: chứa language model bigram, trigram.
- **hmm**: chứa các thư mục hmm.
- **htk**: chứa các chương trình con của HTK.
- **ins**: chứa các file *.hed*, *.led*, *fulllist*, *tiedlist*.
- **mlf**: chứa các file *.mlf*.
- **ph**: chứa các file *phones*.
- **scripts**: chứa các file Perl (cần cài đặt môi trường cho Perl).
- **test_1**: chứa tập tin kết quả *recout.mlf* và *result.txt* của bigram trên toàn bộ dữ liệu *vivos/test*, chứa thư mục *test_mfc* – gồm tất cả các tập tin test *.mfc*.
- **test_2**: chứa tập tin kết quả *recout.mlf* và *result.txt* của **bigram** và **trigram** trên 556 file dữ liệu *vivos/test*.
- **train**: tất cả tập tin train *.mfc*.
- **txt**: tập tin từ điển, và một số tập tin cấu hình khác.

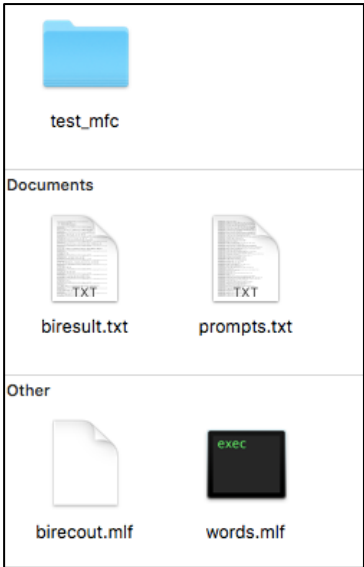
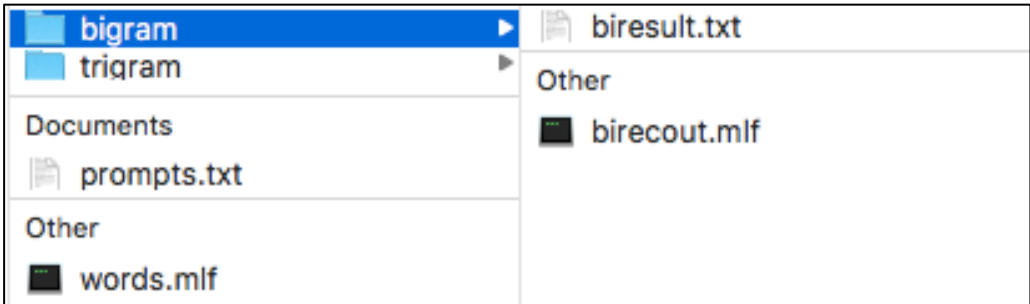

2.2 Các bước huấn luyện (mở cmd trở đến thư mục htk, lưu ý các file trong project này đều phải lưu dưới dạng ANSI):

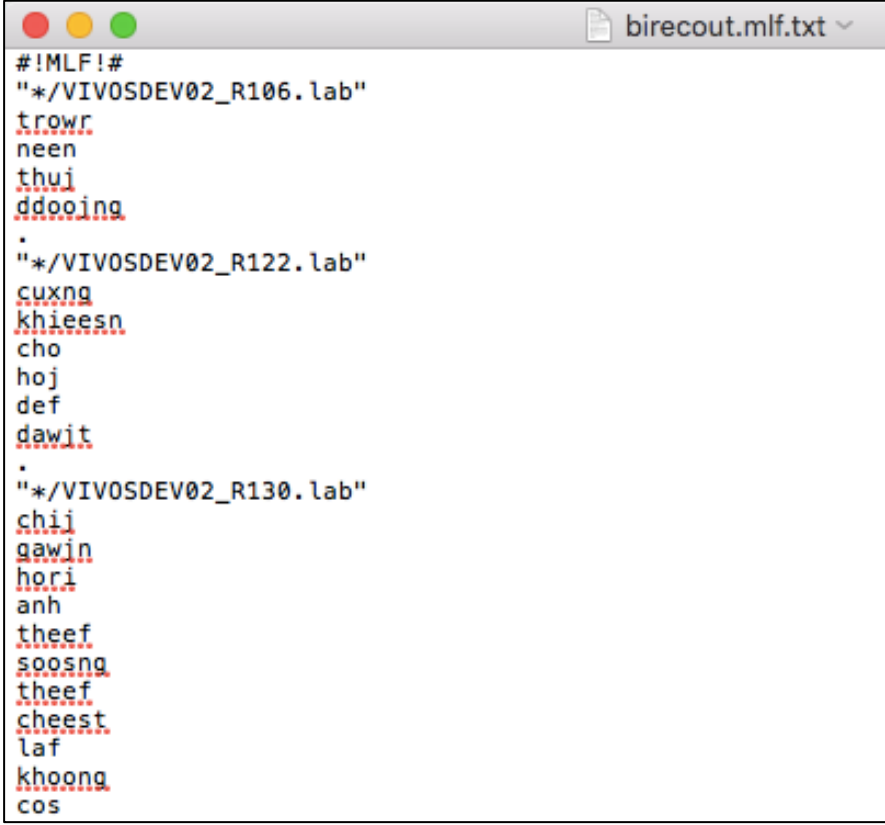
Bước 1	<p>Xây dựng hệ thống LVCSR – huấn luyện mô hình cross-word triphones.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Copy đề các file cấu hình trong thư mục đề bài tập cung cấp: <i>Hdecode.conf</i>, <i>fullist</i>, <i>mktri.hed</i>, <i>mktri.led</i>, <i>tree.hed</i> vào trong thư mục bài làm tương ứng. - Thực hiện chạy lại từ bước tạo triphones ở bài tập 2 với thông số thay đổi để tạo lại <i>tiedlist</i> và huấn luyện đến <i>hmm15</i>.
Bước 2	<p>Xây dựng Language model</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiền xử lý dữ liệu: Tạo tập tin <i>train.txt</i> gồm: dữ liệu prompts của tập tin âm thanh huấn luyện và browse bài báo web, lấy nội dung bài báo (5Mb) - Cấu trúc file theo dạng <code><s> ... </s></code>, được kết quả: <pre> <s> khasch sajn </s> <s> chir bawfng casch luoon noox luwjc thif cuoosi cufng bajn mowsi dduwowjc ddeefn ddaasp </s> <s> trong soos casc quoosc gia coong nghieejp phast trieern </s> <s> anh ddax nhifn thaasy trong nhuwxng lari nhari doong dafi cura nhu </s> <s> khurng hoarng mooi truwowfng caafn dduwowjc ngawn chawjn </s> <s> troong thaasy tafu cas ddawfng xa anh ddax aasn cofi carnh baso </s> <s> maasy safo ruoojng cura gia ddifnh oong ddafnh bor hoang cho cor mojc </s> <s> cos ddeem gawjp phari heo nojc nos ruwowjt </s> <s> casc bafn hojc nhor hawfng ngayf nay trowr thafnh bafn thowf cura casc chasu </s> </pre>
Bước 3	<p>Chạy các lệnh sau để tạo <i>bigram</i> và <i>trigram</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tạo bảng map <code>htk/LNewMap.exe -f WFC LMName gram/empty.wmap</code> - Tạo wmap và gram.0 <code>htk/LGPrep.exe -T 1 -a 100000 -b 200000 -n 3 gram/empty.wmap txt/train.txt</code> - Tạo bigram, trigram <code>htk/LBuild.exe -T 1 -c 2 0 -c 3 0 -n 3 gram/tri/wmap trigram gram.0</code> - Lượng giá huấn luyện. Sử dụng 1 file dữ liệu nhỏ để đánh giá bigram và trigram <code>htk/LPlex.exe -n 3 -t gram/tri/trigram gram/test.txt</code> - Tương tự, để thực hiện tạo <i>bigram</i> thì đổi <code>-n 3</code> thành <code>-n 2</code> <p>Kết quả lượng giá của <i>trigram</i></p>

	<pre> C:\Users\TuyenTran>D:/Thacsi/NNN/htk/htk/LPlex.exe -n 3 -t D:/Thacsi/NNN/htk/gram/tri/trigram D:/Thacsi/NNN/htk/gram/ m/test_gram.txt LPlex test #0: 3-gram perplexity 1.#QNB, var -1.#IND, utterances 1, words predicted 0 num tokens 4, OOV 2, OOV rate 66.67% (excl. </s>>) Access statistics for D:/Thacsi/NNN/htk/gram/tri/trigram: lang model requested exact backed n/a mean stdev bigram 0 0.0% 0.0% 0.0% 0.00 0.00 trigram 0 0.0% 0.0% 0.0% 0.00 0.00 </pre> <p>Kết quả lượng giá của <i>bigram</i></p> <pre> C:\Users\TuyenTran>D:/Thacsi/NNN/htk/htk/LPlex.exe -n 2 -t D:/Thacsi/NNN/htk/gram/bi/bigram D:/Thacsi/NNN/htk/gram/ test_gram.txt LPlex test #0: 2-gram perplexity 1.#QNB, var -1.#IND, utterances 1, words predicted 0 num tokens 4, OOV 2, OOV rate 66.67% (excl. </s>>) Access statistics for D:/Thacsi/NNN/htk/gram/bi/bigram: lang model requested exact backed n/a mean stdev bigram 0 0.0% 0.0% 0.0% 0.00 0.00 </pre>
--	--

2.3 Các bước test:

<p>Bước</p> <p>1</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Chuẩn bị dữ liệu test: lấy tập dữ liệu test trong thư mục vivos. - Trong thư mục test_1 và test_2 dùng để lưu kết quả test. - Với mỗi bộ kết quả gồm 2 file: <i>recout.mlf</i> và <i>result.txt</i> <p><i>Cấu trúc test_1</i></p> <p><i>Cấu trúc test_2</i></p>
<p>Bước</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tạo file test.scp và test_mfc.scp:

2	<pre>python script/listwavmfc.py test/ test_mfc/ txt/test.scp txt/test_mfc.scp</pre> <ul style="list-style-type: none"> - Rút trích đặc trưng mfcc của các file test: <pre>htk/HCopy.exe -T 1 -C cfg/HCopy.cfg -S txt/test.scp</pre>										
Bước	<ul style="list-style-type: none"> - Tạo file words.mlf lưu trong thư mục test_result:										
3	<pre>perl script/prompts2mlf.pl test_result/words.mlf test_result/prompts.txt</pre>										
Bước	Thực hiện test dữ liệu:										
4	<pre>htk/HDecode.exe -H hmm/hmm15/macros -H hmm/hmm15/hmmdefs -S txt/test_mfc.scp -t 220.0 220.0 -C cfg/HDecode.cfg -i test_1/birecout.mlf -w gram/tri/trigram -p 0.0 -s 5.0 txt/dictHDecode.dct ins/tiedlist</pre> <p>Lưu ý:</p> <ul style="list-style-type: none"> - File từ điển <i>dictHDecode.dct</i> ở đây đã được thêm vào cuối file, 2 kí tự bắt đầu <s> và kết thúc </s> của trigram <table border="1"><tr><td><s></td><td>[]</td><td>sil</td></tr><tr><td></s></td><td>[]</td><td>sil</td></tr></table> <ul style="list-style-type: none"> - File HDecode.cfg thay đổi STARTWORD = <s> và ENDWORD = </s> <table border="1"><tr><td>TARGETKIND = MFCC_0_D_A</td></tr><tr><td>RAWMITFORMAT = T</td></tr><tr><td>STARTWORD = <s></td></tr><tr><td>ENDWORD = </s></td></tr></table> <p>Sau khi thực hiện, tập tin recout.mlf có cấu trúc như sau:</p>	<s>	[]	sil	</s>	[]	sil	TARGETKIND = MFCC_0_D_A	RAWMITFORMAT = T	STARTWORD = <s>	ENDWORD = </s>
<s>	[]	sil									
</s>	[]	sil									
TARGETKIND = MFCC_0_D_A											
RAWMITFORMAT = T											
STARTWORD = <s>											
ENDWORD = </s>											

	 <pre> #!MLF!# "*/VIVOSDEV02_R106.lab" trowr neen thui ddooing . "*/VIVOSDEV02_R122.lab" cuxng khieesn cho hoj def dawit . "*/VIVOSDEV02_R130.lab" chij gawin hori anh theef soosng theef cheest laf khoong cos </pre>
Bước 5	<p>Thống kê kết quả, xuất kết quả ra tập tin txt.</p> <p><code>htk/HResults.exe -f -t -I test_1/words.mlf ins/tiedlist test_1/birecout.mlf > test_1/biresult.txt</code></p> <p>Đây là kết quả của lần test dùng hmm15.</p>


```

biresult.txt
VIVOSDEV19_259.rec: 36.36( 36.36) [H= 4, D= 0, S= 7, I= 0, N= 11]
Aligned transcription: d:/Downloads/htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_259.lab vs d:/Downloads/
htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_259.rec
LAB: tisch cuwjc hown vovsi vaasn ddeef lieen quan ddeesn kieefu bafo
REC: tisch cuwjc hown tufy taafng ddeef lieeju vafng ddefn hieeru vafo
VIVOSDEV19_262.rec: 7.69( 7.69) [H= 1, D= 0, S= 12, I= 0, N= 13]
Aligned transcription: d:/Downloads/htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_262.lab vs d:/Downloads/
htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_262.rec
LAB: ddeer roofi chusng ta khao khast maxi trong vofng luaan hoofi nhaan gian
REC: chef roofi chufm safn tharo khasc maji traafm vojng luaajn hooji nhanh chef
VIVOSDEV19_266.rec: 9.09( 9.09) [H= 1, D= 0, S= 10, I= 0, N= 11]
Aligned transcription: d:/Downloads/htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_266.lab vs d:/Downloads/
htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_266.rec
LAB: vaasn ddeef nary sinh tuwf casi caau hori dinh cu aasy
REC: phaafn ddeef nafy xin tuwj taji caafu hoafnh thieejn thuj ngoafi
VIVOSDEV19_274.rec: 64.29( 64.29) [H= 9, D= 0, S= 5, I= 0, N= 14]
Aligned transcription: d:/Downloads/htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_274.lab vs d:/Downloads/
htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_274.rec
LAB: chij neen ddi khasm basc six vaf chojn phuowng phasp nguwa thai hieeju quar
REC: chij neen ddi khasm basc six veef choox phuowng pha nguowfi haji hieeju quar
VIVOSDEV19_279.rec: 27.27( 27.27) [H= 3, D= 0, S= 8, I= 0, N= 11]
Aligned transcription: d:/Downloads/htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_279.lab vs d:/Downloads/
htk/test/test_mfc/VIVOSDEV19_279.rec
LAB: nowj moojt cuojc chieesn choosng tham nhuxng vaaxn chuwa vafo ddaau
REC: nhau moojt cuojc dieexn chaajm phajm dufng vaajn duwa phari ddaau
----- Overall Results -----
SENT: %Correct=2.11 [H=16, S=744, N=760]
WORD: %Corr=41.48, Acc=40.08 [H=3203, D=109, S=4410, I=108, N=7722]
=====

```

Thực hiện kiểm thử trên bigram và trigram để có các kết quả khác.

3 Kịch bản thử nghiệm

- Tiến hành kiểm thử 1: qua 2 language model chạy trên toàn tập dữ liệu test trong thư mục *vivos/test* cho bigram.
- Tiến hành kiểm thử 2: qua 2 language model chạy trên 556 tập dữ liệu test trong thư mục *vivos/test*:
  - *Bigram*: chạy trên tập dữ liệu
  - *Trigram*: chạy trên tập dữ liệu

4 Kết quả, vẽ biểu đồ

4.1 Kết quả thực nghiệm

Tiến hành kiểm thử 1: với **bigram** và toàn bộ tập dữ liệu test.

Language Model	Độ chính xác %	Tổng số từ	Số từ đúng	Lỗi chèn
Bigram	40.08	7722	3203	108

Tiến hành kiểm thử 2: qua 2 language model: **bigram** và **trigram** và 556 dữ liệu test.

Language Model	Độ chính xác %	Tổng số từ	Số từ đúng	Lỗi chèn
Bigram	39.26	5138	2084	67
Trigram	41.94	5138	2225	70

4.2 Đánh giá kết quả

Qua kết quả thực nghiệm ở 2 lần thử nghiệm. Nhận thấy rằng:

- Xét trên tập dữ liệu đầy đủ, độ chính xác đạt được gần 40% với tổng số từ là 7722. Trong khi đó với tập dữ liệu 556 file thì độ chính xác là 39.26% với tổng số từ là 5138. Độ chính xác của việc thử nghiệm trên 1 phần bộ dữ liệu gần bằng tổng độ chính xác toàn tập dữ liệu.
- Xét trên hai mô hình bigram và trigram trên cùng tập dữ liệu thử nghiệm là 5138 từ, thì độ chính xác của trigram (41.94%) cao hơn bigram (39.26%). Tuy nhiên, thời gian để test dữ liệu khi dùng trigram, tốn nhiều thời gian hơn bigram.

Khi thực hiện bước build file gram từ cùng tập dữ liệu *train.txt* thì quá trình LBuild bigram chỉ tạo ra 2 file gram (gram.0, gram.1), còn với trigram thì tạo được 5 file gram (từ 72 gram.0 đến gram.4).

5 Đánh giá cá nhân

- Quá trình huấn luyện các hmm, tạo ra tiedlist với toàn bộ dữ liệu vivos tốn nhiều thời gian.
- Hdecode cho toàn bộ dữ liệu test, với mỗi file âm thanh tốn khoảng 30s để nhận dạng.
- Sử dụng trigram cho kết quả test cao hơn bigram nhưng tốn nhiều thời gian hơn.

6 Tài liệu tham khảo

- Các bước thực hiện huấn luyện và kiểm thử phía trên được tham khảo chủ yếu (có chỉnh sửa, thêm hình ảnh và giải thích) từ file tham khảo ở htk_training_vn.pdf và htkbook.pdf